

Informe de Conjuntura

Barcelona, juny de 2020

Foment
del Treball Nacional

TAULA DE CONTINGUT

ENTORN INTERNACIONAL.....	9
DEMANDA I ACTIVITAT.....	15
MERCAT DE TREBALL.....	20
PREUS I FINANÇAMENT.....	22
SECTOR PÚBLIC.....	25
SECTOR EXTERIOR.....	28

RESUM EXECUTIU

La pandèmia del COVID-19 ha suposat una aturada de l'activitat productiva sense precedents, pel seu impacte global, per la seva rapidesa i per la seva envergadura des del punt de vista humà.

L'economia mundial ja venia moderant-se, el comerç mundial contingut i l'activitat industrial estancada. En aquest context, les polítiques implementades, tant monetàries com fiscals, per a respondre a aquesta crisi, malgrat ser d'un calibre mai vist, continuen estant limitades pels escassos marges de maniobra, ja que els tipus d'interès es trobaven en mínims i en algunes economies, cal agregar, els nivells d'endeutament públic són molt elevats i els saldos pressupostaris poc sostenibles.

Espanya ha estat un dels països més fortament colpejats per la pandèmia del COVID-19. La magnitud del cop situa a Espanya en els primers del rànquing mundial quant a nombre de persones contagiades i mortes: 289.046 i 27.136, respectivament (veure: <https://es.statista.com/>).

A més, per la seva especialització productiva, la seva economia també està sent de les més afectades, sofrint una contracció del PIB superior al d'altres economies avançades i europees del seu entorn. En aquest sentit, els efectes sobre el mercat de treball espanyol es preveuen molt més persistents. D'aquí, que l'OCDE situï a Espanya com l'economia del G20 el PIB del qual cauria amb més intensitat si es produís un rebrot en el que resta d'any (veure: <http://www.oecd.org/perspectivas-economicas/junio-2020/>).

Es venia assenyalant, així mateix, la necessitat d'abordar reformes estructurals a Espanya i, en aquest sentit, la crisi serà més severa en aquells països amb assignatures pendents.

L'impacte sobre l'ocupació ha implicat un fort increment de l'atur en totes les economies, especialment a Espanya, afectant amb particular vehemència a sectors específics, i a grups concrets, sobre els quals serà necessari actuar de manera particular i determinada si no volem que els efectes sobre la desigualtat d'ingressos accentuin encara més aquest problema en les nostres societats.

3,4 milions de persones afectades per un ERTO i 1,1 milions d'autònoms en cessament d'activitat extraordinari, augment significatiu de l'atur i de la població inactiva, increment del crèdit a empreses i disminució del crèdit a famílies, col·lapse del turisme internacional, inflació negativa, dèficit i endeutament públics fora de la senda de consolidació, són algunes de les conseqüències d'aquesta crisi a Espanya. Però és important destacar, també, que les expectatives van acomodant-se gradualment a l'alça, després dels enfonsaments dels mesos de març i abril.

És imprescindible posar de manifest la labor feta des de Foment al llarg de tot aquest període, en tant que el paper dels agents socials, i dels empresaris en particular, és fonamental per a cooperar amb les administracions públiques en la gestió d'aquesta crisi.

Ja el 10 de març, quatre dies abans de la imposició de l'estat d'alarma a Espanya, es demandava un pla de xoc econòmic –amb mesures de suport als principals sectors afectats i mesures generals d'afectació més àmplia– per a afrontar la crisi social i econòmica que suposaria el coronavirus. Es reclamava extremar encara més les propostes de política econòmica fins al moment implementades per a evitar agreujar la situació.

“És necessari, en aquests moments, i davant un escenari desconegut en la seva afectació temporal, transmetre i adoptar un pla d'actuació que contingui un pla de xoc, a fi d'evitar una brusca caiguda de l'activitat, d'una banda; i que pugui compensar en part, a aquells sectors que han estat o seran més sensibles a aquesta afectació sanitària. En aquest sentit, les eines han de ser les polítiques fiscals (tant des de l'ingrés, com de la despesa) que permetin estabilitzar el cicle a curt termini, i que garanteixin un suport públic imprescindible als sectors, com per exemple el turisme, l'organització d'esdeveniments, les indústries culturals i les activitats esportives, entre altres, que presentaran un any difícil. S'hauran d'adoptar mesures de flexibilitat en l'àmbit laboral, que caldrà veure en cada cas i, en el seu moment, en línia amb l'acord adoptat ahir en el si del Consell de Relacions Laborals, entre el Govern català, les organitzacions sindicals i patronals catalanes” (veure: <https://www.foment.com/foment-demana-un-pla-de-xoc-economic-pel-coronavirus/>).

En aquest sentit, des de Foment, en els primers dies de maig, es publicava un Pla de Xoc amb l'aportació de totes les seves Comissions en forma de propostes concretes de caràcter urgent, per a implementar en el curt i mitjà termini, amb la finalitat de dissenyar una sortida de la crisi que impliqui la menor pèrdua d'ocupació i teixit empresarial possible, dissenyar una recuperació en forma de V, inclusiva, i en la qual es tinguin en compte els objectius que sempre s'han plantejat per al llarg termini (veure: <https://www.foment.com/pla-xoc-arrencar-economia-pocs-mesos-amb-collaboracio-publicoprivada/>).

D'aquesta manera, en el present informe es presenta l'actualització del conjunt d'indicadors macroeconòmics de referència, l'evolució de la qual s'analitza cada trimestre, per a donar compte de l'estat de la qüestió i de l'efecte de la pandèmia, que ja és possible començar a quantificar, així com també, de les previsions a curt termini que han canviat considerablement.

Amb aquestes dades en mà, i un diagnòstic clar dels efectes sectorials i específics en els diferents col·lectius, cal abordar el conjunt de mesures de política econòmica d'urgència que es proposa des de Foment i que determinaran la forma de la recuperació. La seva efectivitat en l'execució serà clau en el rumb que prengui la nostra economia. Caldrà dissenyar una sortida que contingui un pla prioritari d'acció en el curt termini i que s'emmarqui dins del projecte de societat que volem en el mitjà i llarg termini. No hi ha temps que perdre si volem que l'economia repunti de manera que les pèrdues ocasionades per la crisi siguin temporals i que els seus efectes no deixin severes seqüeles permanents.

CONSIDERACIONS SOBRE LES MESURES DE POLÍTICA ECONÒMICA D'URGÈNCIA DAVANT LA CRISI DEL COVID-19

La crisi sanitària i econòmica van de la mà, la resolució d'una, marca l'altra. La paralització de l'activitat ha fet que es doni la crisi econòmica més important des de la Gran Depressió del 29. A més, en el context que per raons sanitàries, les autoritats havien de contenir l'activitat, en comptes d'impulsar-la.

Per això, calia, en una primera etapa de contenció sanitària, assegurar el sistema de pagaments i la liquiditat en aquest, per a apaivagar els efectes econòmics de la contenció de l'activitat. A això havia d'orientar-se la política pública i, especialment, la política pressupostària. Possiblement, a diferència d'altres països, a Espanya, els mecanismes de millora de liquiditat s'han assentat en mesures financeres, i escassament en ajudes directes, la qual cosa pot il·lustrar més la recuperació en la fase de desconfinament i de nova normalitat.

La falta de tresoreria en les empreses, especialment en sectors rellevants, i la necessitat de recuperar els nivells anteriors, suposaran majors dificultats, ja que han diferit obligacions amb la política pública, però no se'ls ha exonerat de cap forma adequada d'elles, davant una recuperació difícil, per la nova normalitat, i amb les seves tresoreries més exhaustes. Per això que, a més del conjunt de mesures de diferiment d'obligacions, s'hagi considerat rellevant l'adopció de polítiques d'ajuda directes que permetessin passar el sot del tancament de l'activitat per raons sanitàries, com han fet altres països.

Encara s'és a temps de modular ajudes econòmiques per a aquelles empreses que continuïn amb nivells relativament baixos d'activitat que obeeixen a les condicions derivades de la nova normalitat, i que per tant, algunes mesures excepcionals adoptades puguin allargar-se molt més en el temps (ERTOs) o d'instaurar, una vegada coneguda la situació asimètrica, accions selectives per a aquelles que hagin resultat més afectades amb polítiques d'ajuda temporal basades en condicions objectives.

La recuperació de l'activitat, en el tercer trimestre, en termes inter trimestrals permetria albirar una recuperació en "V" asimètrica, tret que pogués produir-se un nou repunt de l'epidèmia, que no cal descartar-lo, que suposaria mesures restrictives per a l'activitat econòmica i estaríem davant una "W". Així i tot, sense repunt, no cal esperar que l'any 2021 ja hàgim recuperat el nivell de 2019, encara que la major part hagi estat ja bastant absorbida.

En termes comparatius, a diferència del període pre-COVID-19, on Espanya tenia un creixement diferencial positiu enfront de la mitjana europea, ara, amb una major afectació del COVID-19 al nostre país, sembla que la fase de contracció tingui un major efecte, igual que en el cas italià. A més en el cas espanyol, l'efecte en termes de destrucció d'ocupació i d'increment d'atur serà substancialment major en afectar aquesta nova normalitat a sectors molt rellevants i intensius en mà d'obra, com per exemple, el turístic. D'aquí, que augmenti més i persisteixi més en el temps les elevades taxes d'atur, del 17,5% en 2021.

D'altra banda, considerem que cal destacar una sèrie de conclusions sobre la conjuntura econòmica actual.

En primer lloc, no existeixen tensions de preus, per la qual cosa hi ha marge per a la utilització intensiva de les polítiques monetària i fiscal. Els moviments dels tipus d'interès de referència estan esgotats, d'aquí ve que la política monetària funcioni per la via de l'expansió quantitativa. D'altra banda, la política fiscal té un rol en el curt termini molt important que és l'amortidor i, una vegada superada la primera fase de contenció de la pandèmia, la política fiscal ha d'acompanyar als sectors més afectats i en el mitjà termini impulsar la demanda (política contracíclica) per a tornar a la velocitat creuer en la qual es trobava l'economia abans de la crisi.

A més, la política monetària ha d'anar en la direcció de promoure el bon funcionament del mercat de crèdit, donant suport al finançament via crèdits com els de l'ICO. No obstant això, falta el desemborsament de l'últim tram i l'anunci d'una ampliació que atorgui confiança en relació a l'efectivitat d'aquesta mesura. Cal assenyalar, que els tipus no han variat substancialment justament a causa de la utilització d'aquestes eines, que s'ha sumat a la sensibilitat del sector financer en aquesta crisi.

En segon lloc, la confiança dels consumidors es va esfondrar en els mesos del període de confinament, aconseguint valors per sota del llindar de neutralitat (100 punts) mai abans vists. Però, el mes de maig, s'aprecia un repunt de les expectatives, la qual cosa dona compte de la duresa de la crisi viscuda, juntament amb una certa confiança en la recuperació que es reflecteix en la millora de les expectatives de cara als pròxims mesos.

En tercer lloc, s'ha plantejat un conjunt de mesures propositives en l'últim parell de mesos, a través de les quals des de Foment es va exposar a l'opinió pública recomanacions per a protegir el teixit productiu. Es destaquen les mesures orientades a proveir liquiditat per a donar oxigen en la fase de confinament i les mesures de política econòmica orientades a la reactivació després de la fase de paràlisi de l'activitat, és a dir, en l'etapa de la desescalada.

En aquest sentit, la Junta Directiva de Foment va aprovar, el 4 de maig, un Pla de Xoc, que estigui conformat per una bateria de mesures, recomanacions i propostes tant per als diferents sectors de l'economia com de caràcter transversal, amb la finalitat de contribuir a millorar la conjuntura econòmica (polítiques de curt termini de tall keynesià) i d'impulsar la productivitat de l'economia (polítiques de reformes estructurals de tall neoclàssic).

Així mateix, recentment, s'ha plantejat des de Foment, la necessitat de constituir un gran pacte institucional, amb mesures com:

- estendre els ERTOS
- polítiques de precisió cap als sectors més afectats
- represa de l'activitat escolar de manera presencial i amb garanties

En aquest sentit assenyalar que el sector públic té com a responsabilitat donar resposta als problemes de la ciutadania i no traslladar a les famílies la gestió de l'educació, un rol que correspon a les administracions i que en cap cas pot suposar una dificultat agregada per a la conciliació de la vida laboral i familiar, cal evitar que aquesta sobrecàrrega cap a les famílies articulant les mesures necessàries (fins i tot establint complements com a ajudes directes per a la cura de persones a càrrec) i centrant-se en els col·lectius més vulnerables.

- pagament de les prestacions per desocupació (ERTOs)

Aquestes prestacions corresponen per llei i en molts casos encara no han estat percebudes, provocant, des de l'administració pública, una situació de vulnerabilitat per inacció, es tracta de comptar amb eines des del sector públic per a corregir vulnerabilitats i no provocar-les.

- fomentar la col·laboració públic-privada

Fomentar un ús més eficient dels recursos públics canalitzats a atendre les demandes socials i fer més efectiva la gestió de la despesa pública.

- impulsar una política fiscal anticíclica

Estimular l'economia i la recuperació de la demanda. Això permetria invertir en formació, promoure l'eficiència de la despesa i la gestió prudent del creixement del dèficit públic. Per exemple:

- Mesures per a impulsar la compra de vehicles.
- Impuls del sector turístic.
- IVA reduït pels gimnasos, sepelis, subministrament d'aigua, gas i electricitat, parcs d'atraccions, perruqueries, cost de l'energia emprada en els regadius.
- IVA super-reduït del sector carni i pesca, i a tots els sectors asocials del sector privat.
- Pla d'incentius fiscals a les inversions el 2020 i 2021; a la compra de material COVID en 2020 i 2021; als serveis orientats a la digitalització en 2020 i 2021: tipus reduït per als beneficis no distribuïts en 2020 i 2021.
- Moratòria fiscal per a impostos per noves activitats que es creuen en aquest any. Cal facilitar la creació de noves empreses i que puguin pagar els seus impostos a partir del 2021.
- Pla del sector de la construcció i rehabilitació, programa d'impuls de nous habitatges tant de lloguer com de compra
- Política industrial i plans de competitivitat.
- Pla de Xoc per a: activitats culturals, activitats esportives, activitats comercials, activitats professionals (perruqueries, centres d'oci, etc.), restauració i celebració d'esdeveniments.
- Facilitar la utilització del romanent dels Ajuntaments i de l'Administració Local per a fer front a la crisi.

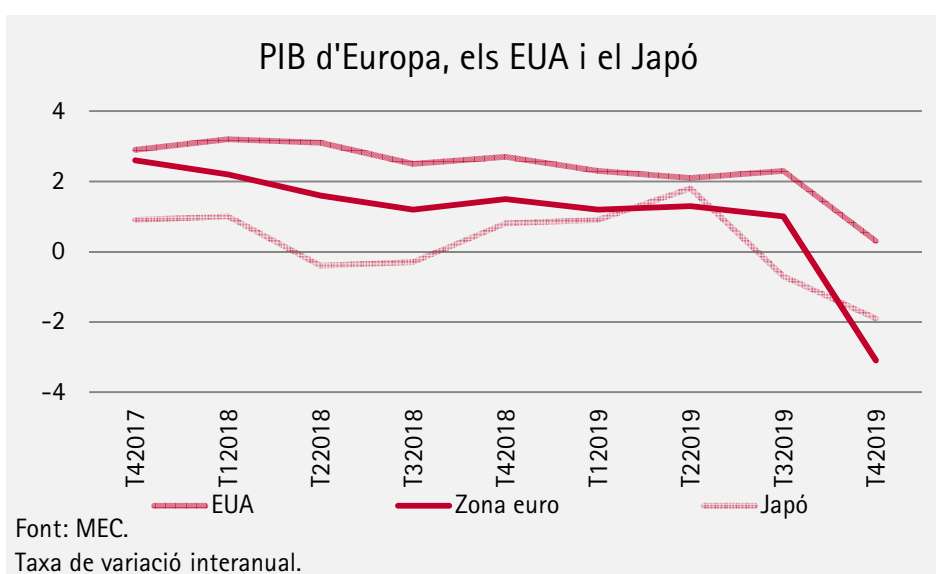
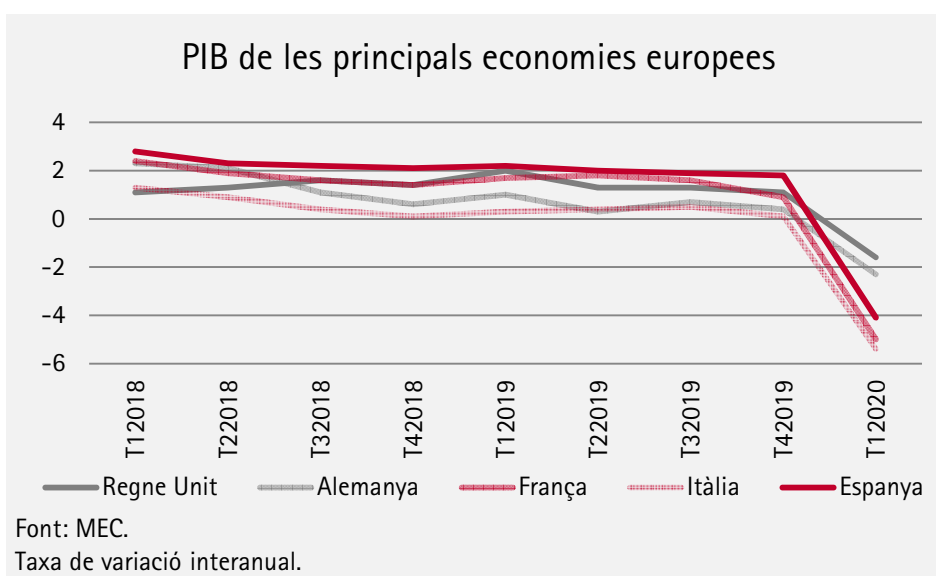
Finalment, cal preguntar-se com implementar totes aquestes propostes. En aquest sentit, assenyalar que la magnitud del problema és de tal dimensió, des d'una perspectiva social i econòmica, que es precisa d'un gran pacte social i polític. Han de donar-se les condicions per a fer possible un pacte institucional que demanda la ciutadania amb la finalitat de resoldre les qüestions que els afecten i construir la confiança per a promoure la inversió i evitar la por dels consumidors (important augment de l'estalvi per motius precaució).

S'ha d'establir una resposta política assenyalant el que pugui ser assumit per tots i no propostes que siguin rebutjades, cal passar dels monòlegs ideològics al diàleg constructiu amb la participació dels agents socials i de la societat civil. El pacte institucional ha d'acollir una majoria representativa de la societat, que és el que la pròpia societat exigeix per a evitar majors seqüeles d'aquesta crisi.

ENTORN INTERNACIONAL

L'economia europea es va contraure amb gran intensitat en el primer trimestre, amb una caiguda del 3,2% intertrimestral a la Unió Europea i del 3,6% en la zona euro. Respecte al mateix període de l'any passat, la disminució va ser del 2,6% i del 3,1%, respectivament. A Alemanya el PIB va caure un 2,2% intertrimestral, a França i Itàlia un 5,8%, i al Regne Unit el PIB va registrar una variació negativa del 2,0%.

D'altra banda, fora de l'entorn europeu, cal esmentar, que el PIB dels EUA va registrar un descens de 1,3%, mentre que l'economia japonesa es va contraure, per segon trimestre consecutiu, un 0,6% intertrimestral. La caiguda de l'economia xinesa va ser de 6,8% interanual, un -9,8% respecte al trimestre anterior.

L'FMI, en el seu últim informe sobre perspectives de l'economia mundial, sosté que en previs debats sobre política econòmica, l'escenari d'una pandèmia havia estat plantejat com una possibilitat, però sense que ningú tingués una idea clara del que implicaria en la realitat ni del que suposaria per a l'economia.

L'organisme estableix, a més, que es tracta d'una crisi sense precedents. En primer lloc, perquè el *shock* és enorme. La pèrdua de producció relacionada amb aquesta emergència sanitària i amb les consegüents mesures de contenció eclipsa per complet les pèrdues que es van desencadenar després de la crisi financera mundial. En segon lloc, perquè igual que en una guerra o una crisi política, la incertesa regnant entorn de la durada i la intensitat del *shock* és persistent i severa. En tercer lloc, perquè en les actuals circumstàncies, la política econòmica ha d'exercir un paper molt diferent. En crisis normals, les autoritats encarregades de les polítiques procuren impulsar l'activitat econòmica estimulant la demanda agregada al més aviat possible. Aquesta vegada, segons l'FMI, la crisi és conseqüència en gran part de les necessàries mesures de contenció. Això significa que estimular l'activitat és una tasca encara més complicada i, almenys en el cas dels sectors més afectats, ni tan sols és una cosa recomanable.

Tots aquests elements fan, d'acord amb l'FMI, que persisteixi una considerable incertesa entorn del pronòstic, la pandèmia en si, les seqüeles macroeconòmiques i les consegüents tensions en els mercats financers i de matèries primeres.

És molt probable que enguany l'economia mundial experimenti la pitjor recessió des de la Gran Depressió, relegant a un segon pla la recessió registrada durant la crisi financera mundial fa una dècada. Segons les projeccions del FMI, el Gran Confinament, com caldria denominar-lo, provocarà una dràstica contracció del creixement mundial. Per a 2021 es projecta una recuperació parcial, amb taxes de creixement superiors a la tendència, però amb un nivell del PIB que romandrà per sota de l'anterior al virus, i amb molta incertesa quant al vigor de la recuperació. És possible, i potser fins a probable, que es registrin xifres de creixement molt pitjors. Això succeiria si la pandèmia i les mesures de contenció es prolonguen, si les economies emergents i en desenvolupament es veuen encara més colpejades, si persisteixen les condicions financeres restrictives, o si es registren seqüeles més duradores i generalitzades a causa de tancaments d'empreses i desocupació prolongada.

L'FMI sosté que serà necessari abordar la crisi en dues fases: una de contenció i estabilització, seguida d'una altra de recuperació. En totes dues fases, les polítiques de salut pública i les polítiques econòmiques han de complir papers fonamentals. Les quarantenes, els confinaments i el distanciament social són indispensables per a desaccelerar el contagi, donar temps als sistemes sanitaris perquè puguin absorbir l'escalada de la demanda dels seus serveis i donar temps així mateix als investigadors perquè procurin desenvolupar tractaments i una vacuna. Aquestes mesures poden ajudar a evitar una caiguda de l'activitat encara més greu i prolongada, i establir les bases per a la recuperació econòmica.

Mentre l'economia estigui paralyzada, les autoritats hauran de garantir que la gent pugui cobrir les seves necessitats i que les empreses puguin reactivar-se una vegada que hagin passat les fases agudes de la pandèmia. A tals efectes es necessiten importants mesures fiscals, monetàries i financeres focalitzades per a preservar els vincles econòmics entre treballadors i empreses i entre

prestadores i prestataris, mantenint intacta la infraestructura econòmica i financera de la societat. Segons l'FMI, resulta encoratjador que en molts països les autoritats hagin confrontat aquest repte sense precedents adoptant immediatament una àmplia gamma de mesures.

Els estímuls d'àmplia base i els serveis de liquiditat per a reduir la tensió financera sistèmica poden apuntalar la confiança i evitar una contracció encara més profunda de la demanda, en limitar l'amplificació del *shock* en el sistema financer i en afermar les expectatives de l'eventual recuperació econòmica. Les ràpides i importants mesures adoptades per diversos bancs centrals també han estat crucials en aquest sentit, i han evitat caigudes encara més brusques dels preus dels actius i la confiança dels agents. Una cosa particularment important ha estat l'activació i l'establiment de línies de crèdit recíproc entre els principals bancs centrals amb la finalitat de proporcionar liquiditat a escala internacional. En aquest sentit, el panorama econòmic es veurà radicalment alterat durant el període de la crisi i possiblement després, amb una major participació del govern i els bancs centrals en l'economia.

Les economies avançades que compten amb una sòlida capacitat de gestió de govern, sistemes sanitaris ben equipats i el privilegi d'emetre monedes de reserva, gaudeixen de condicions relativament millors per a afrontar la crisi. Però diverses economies emergents i en desenvolupament que manquen d'actius similars i que afronten crisis sanitàries, econòmiques i financeres simultànies necessitaran l'ajuda de creditors bilaterals de les economies avançades i d'institucions financeres internacionals.

L'última vegada que l'economia mundial es va enfrontar a una crisi d'aquesta magnitud en la dècada de 1930, la falta d'un prestador multilateral d'última instància va obligar els països a sortir en cerca de liquiditat internacional, per a això es van adoptar unes certes polítiques mercantilistes que no van fer sinó empitjorar la desacceleració mundial. Una diferència clau a l'actual crisi és que ara comptem amb una xarxa mundial de seguretat financera més sòlida que ja està brindant ajuda activament als països vulnerables.

En relació a les projeccions econòmiques del FMI per als diferents països, cal assenyalar, que es preveu una recuperació en forma de V, que està subjecta a una sèrie de supòsits sobre l'evolució i gestió de la crisi sanitària, encara que podria ser pitjor en funció de la materialització dels riscos a la baixa i de les característiques pròpies de cada economia.

Previsions de creixement del PIB de l'FMI			
Taxa de variació anual	2019	2020	2021
Economia mundial	2,9	-3,0	5,8
Zona euro	1,2	-7,5	4,7
EUA	2,3	-5,9	4,7
Japó	0,7	-5,2	3,0
Alemanya	0,6	-7,0	5,2
França	1,3	-7,2	4,5
Itàlia	0,3	-9,1	4,8
Espanya	2,0	-8,0	4,3
Regne Unit	1,4	-6,5	4,0
Xina	6,1	1,2	9,2
Índia	4,2	1,9	7,4
Brasil	1,1	-5,3	2,9
Rússia	1,3	-5,5	3,5

Font: FMI WEO Abril 2020.

Un dels elements més destacables de les previsions de l'FMI en relació a l'economia espanyola i la seva comparació amb altres països és que, així com en anys anteriors el seu creixement estava en la banda alta i per sobre de la mitjana d'Europa, ara, els efectes de la crisi s'estimen molt més pronunciats per a Espanya, només igualada per Itàlia.

En 2020, l'FMI estima una caiguda del PIB d'Espanya d'aproximadament 10 punts percentuals, passant el seu creixement del +2,0% en 2019 al -8,0% en 2020, un impacte negatiu estimat molt superior del de la zona euro (del +1,2% en 2019 al -7,5% en 2020).

12

Previsions de la taxa d'atur de l'FMI			
Percentatge	2019	2020	2021
Economia mundial	-	-	-
Zona euro	7,6	10,4	8,9
EUA	3,7	10,4	9,1
Japó	2,4	3,0	2,3
Alemanya	3,2	3,9	3,5
França	8,5	10,4	10,4
Itàlia	10,0	12,7	10,5
Espanya	14,1	20,8	17,5
Regne Unit	3,8	4,8	4,4
Xina	3,6	4,3	3,8
Índia	-	-	-
Brasil	11,9	14,7	13,5
Rússia	4,6	4,9	4,8

Font: FMI WEO Abril 2020.

L'altra cara d'aquesta evolució del PIB més negativa per a Espanya, serà l'impacte tan pronunciat en la taxa d'atur, que per al cas espanyol es projecta que passarà del 14,1% en 2019 al 20,8% en 2020, és a dir, un augment de més de 6 punts percentuals.

En altres economies, com a Alemanya per exemple, l'augment de l'atur s'estima en unes poques dècimes; en unes altres, com a Itàlia, es preveu un increment de l'atur d'un parell de punts, però amb una ràpida reversió a la situació actual.

D'altra banda, la Comissió Europea, en el seu informe de primavera, estableix que la pandèmia del COVID-19 i les mesures de contenció aplicades han causat una profunda disrupció en la vida de les persones i l'economia. La demanda global, les cadenes de valor, l'oferta de treball, la producció industrial, el preu dels *commodities*, el comerç internacional i els fluxos de capital s'han vist afectats. La pandèmia ha colpejat l'economia europea quan es trobava en una senda d'expansió moderada i encara vulnerable a nous *shocks*. L'activitat manufacturera i el comerç internacional estaven mostrant senyals d'haver tocat fons. Donada la gravetat d'aquest *shock* d'escala global, l'economia europea ha entrat en la crisi econòmica més profunda de la seva història, d'acord amb la Comissió. La caiguda de l'activitat s'ha produït a una velocitat sense precedents, posant a l'economia en un estat d'hibernació.

En aquest sentit, no obstant això, la Comissió estima que l'activitat es recuperarà, suposant que les mesures de contenció s'aniran relaxant, que després de l'etapa de desescalada la pandèmia estarà baix control, i que les mesures de política monetària i fiscal adoptades pels països seran efectives per a esmorteir l'impacte immediat de la crisi i també per a limitar el mal permanent en el teixit econòmic.

Sota aquests supòsits, la Comissió espera que el PIB de la Unió Europea es contregui un 7,5% enguany, i que repunt un 6% l'any que ve. Aquesta recuperació, no obstant això, deixaria a l'economia europea un 3% per sota del nivell de producció que s'esperava a la tardor. En la mateixa línia, es preveu que el volum d'inversió sigui un 7% inferior al prèviament estimat i que el número d'ocupats sigui un 1% més baix que el registrat en 2019. A més, s'espera que el PIB mundial, exclosa la Unió Europea, disminueixi un 3% en 2020, la qual cosa representa una contracció més pronunciada que la de la crisi financera de 2008.

En relació al comerç, la Comissió projecta una caiguda del volum d'importacions mundials (sense la Unió Europea) de l'ordre del 10%. Quant al mercat de treball, preveu que la taxa d'atur pugi el 9,5% enguany, encara que l'augment de l'atur serà diferent entre països, no sols per la grandària i efectivitat de les mesures aplicades, sinó per les vulnerabilitats prèviament existents i les diferents especialitzacions productives de cada economia. Sobre els preus, la inflació es veurà fortament afectada a la baixa per la caiguda dràstica en el preu de l'energia (el preu del barril de petroli es va desplomar fins als 15,1 dòlars el barril de mitjana a l'abril i al maig va pujar fins als 27,8 dòlars) i la feblesa del mercat laboral i el seu efecte sobre el nivell de salaris.

Finalment, la Comissió sosté que estem davant un *shock* simètric que ha afectat a tots els països però que el seu impacte serà desigual en tant dependrà de la gravetat de la pandèmia i de la rigidesa de les mesures adoptades en cada cas, i també de la situació inicial de cada país i de les mesures de política implementades, en funció dels seus propis marges de maniobra.

Previsions de creixement del PIB de la Comissió Europea			
Taxa de variació anual	2019	2020	2021
Economia mundial	2,9	-3,5	5,2
Zona euro	1,2	-7,7	6,3
EUA	2,3	-6,5	4,9
Japó	0,7	-3,5	5,2
Alemanya	0,6	-6,5	5,9
França	1,3	-8,2	7,4
Itàlia	0,3	-9,5	6,5
Espanya	2,0	-9,4	7,0
Regne Unit	1,4	-8,3	6,0
Xina	6,1	1,0	7,8
Índia	5,3	1,1	6,7
Brasil	1,1	-5,2	1,9
Rússia	1,3	-5,0	1,6

Font: Comissió Europea.

Pel que fa a la política monetària, les mesures adoptades per les principals autoritats monetàries han estat d'una contundència sense precedents. El principal objectiu ha estat proveir a les economies de liquiditat per a alleujar les pressions que va suposar l'aturada econòmica, estabilitzant els mercats financers i contenint la fragmentació en els diferencials sobirans i corporatius.

El BCE, per exemple, des del mes de març, ha anunciat dues injeccions de liquiditat per valor d'1.350.000 milions d'euros, juntament amb mesures per a afavorir el flux de crèdit bancari contingudes tant en l'APP (*Asset Purchase Programme*) com en el PEPP (*Pandemic Emergency Purchase Programme*) i el SSM (*Single Supervisory Mechanism*).

Per la seva part, la Reserva Federal dels EUA, també va adoptar un conjunt de mesures com la baixada de tipus d'interès de referència al rang del 0,0%-0,25% i l'ampliació del QE (*quantitative easing*) mitjançant el seu programa de compra d'actius per valor de 700.000 milions de dòlars, a més d'un paquet de liquiditat per import de 2.300.000 milions de dòlars per a crèdits per a famílies, empreses mitjanes i petites i governs i institucions locals, i línies *swap* de provisió de liquiditat de dòlars amb els principals bancs centrals del món.

DEMANDA I ACTIVITAT

Segons l'avanç de Comptabilitat Nacional publicat el 30 d'abril, el PIB d'Espanya es va contreure fortament considerant les dades d'activitat des de gener fins a març.

En termes intertrimestrals, la taxa de variació del PIB ha passat del 0,4%, al quart trimestre del 2019, fins al -5,2% al primer trimestre de 2020. En taxa interanual, la caiguda va ser del 4,1%, davant l'augment de l'1,8% del trimestre anterior. Això implica una contracció de l'economia de pràcticament 6 punts percentuals d'un trimestre a un altre.

En relació a l'ocupació, en termes d'hores treballades, es va observar una reducció del 5,0% respecte a l'últim trimestre de 2019, i en taxa interanual la contracció va ser del 4,2%.

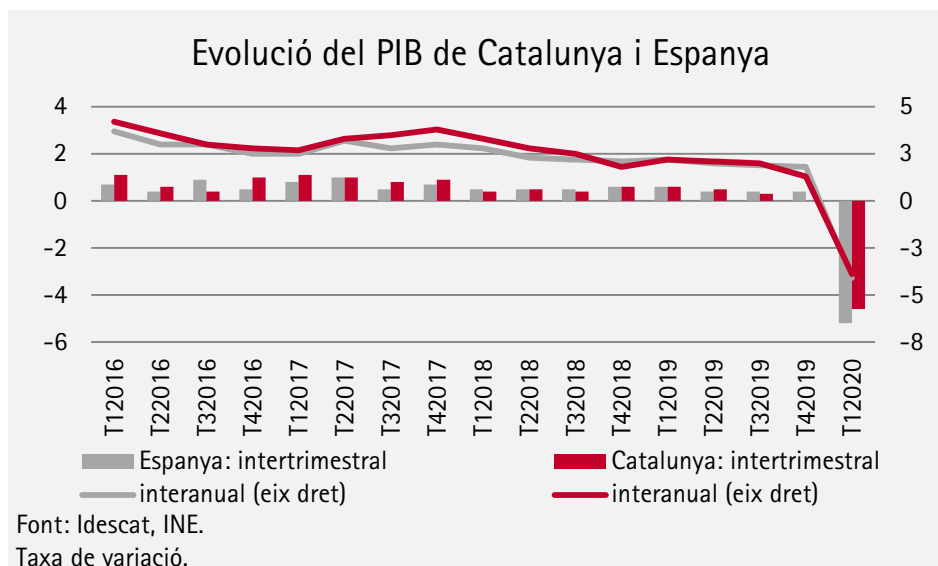
Des de la perspectiva de la demanda, la contribució de la demanda nacional a la variació del PIB va ser de -4,3 punts i, d'altra banda, la demanda externa va contribuir amb +0,2 punts perquè les importacions van caure més que les exportacions. Concretament, es van reduir tant les exportacions de béns (del 2,0% al -4,7%) com de serveis (del 6,0% al -9,6%), i dins d'aquestes, la despesa de no residents al territori econòmic va baixar 20,4 punts (de l'1,2% al -19,2%). Cal destacar, a més, la forta caiguda del consum privat i de la inversió, i l'acceleració de la despesa pública.

Des de la perspectiva de l'oferta, tots els sectors es van contreure. La construcció va caure intensament i el sector serveis es va veure especialment afectat amb una gran reducció de la seva activitat.

Espanya: PIB per components i sectors					
Taxa de variació interanual	T12019	T22019	T32019	T42019	T12020
PIB	2,2	2,0	1,9	1,8	-4,1
Components:					
Consum final de les llars	1,3	0,7	1,3	1,2	-6,7
Consum final de les AAPP	2,3	2,3	2,2	2,4	3,6
Formació bruta de capital fix	4,8	0,5	1,4	0,6	-6,7
Exportacions	0,8	2,6	3,6	3,3	-6,3
Importacions	0,4	-0,2	2,7	2,1	-7,4
Demanda Nacional*	2,1	1,1	1,5	1,3	-4,3
Demanda Exterior*	0,1	1,0	0,4	0,5	0,2
Oferta:					
Agricultura	-0,1	-4,5	0,0	-5,4	-2,5
Indústria	-0,4	0,5	1,0	1,2	-2,2
Construcció	6,3	4,5	2,5	0,9	-8,6
Serveis	2,9	2,8	2,4	2,4	-4,1

Font: INE. *Contribució al creixement del PIB.

Segons l'Idescat, en el primer trimestre, el PIB de Catalunya va caure un 3,9% interanual, la qual cosa implica una contracció de l'activitat d'aproximadament 5 punts percentuals en relació al trimestre anterior. El descens intertrimestral va ser del 4,6%.

Per sectors, destaca la forta caiguda dels serveis, únic sector que es va mantenir en creixement durant el trimestre anterior, ja que tant la construcció com la indústria s'havien contret en l'últim trimestre de l'any passat. Cal assenyalar, que la indústria, ha estat el sector que va disminuir en menor magnitud, però que ve arrossegant més d'un any de taxes negatives; des de l'últim trimestre de 2018 el sector registra caigudes successives en la seva producció.

Catalunya: PIB per components i sectors					
Taxa de variació interanual	T12019	T22019	T32019	T42019	T12020
PIB	2,1	2,1	2,0	1,3	-3,9
Oferta:					
Agricultura	-1,8	-3,2	-3,7	-3,5	-2,7
Indústria	-0,6	-0,1	-0,3	-0,4	-2,4
Construcció	5,3	3,5	1,0	-0,5	-8,2
Serveis	3,4	3,1	2,8	1,7	-4,0

Font: INE. *Contribució al creixement del PIB.

Quant als indicadors de més curta freqüència, amb les dades de tot el 2019, concloïem, en l'informe anterior, que l'activitat del sector serveis exhibia un creixement sòlid, mentre que la d'indústria, per contra, s'havia vist fortament minvada. A més, destacàvem favorablement l'activitat comercial i turística.

Ara, les dades que llancen aquests mateixos indicadors mostren caigudes de magnituds sense precedents, com per exemple, el fet que hi hagi hagut zero visitants de l'estranger el mes d'abril. Cal destacar, que molts d'aquests indicadors no recullen encara tota la contracció de l'activitat a causa

de l'aturada deguda a la crisi del COVID-19, ja que molts d'ells abasten els canvis ocorreguts fins al mes de març únicament.

L'índex general de xifra de negocis de les activitats de serveis a Espanya, corregit d'efectes estacionals i de calendari, es va desplomar un 19,8% anual el mes de març, destacant en particular el descens de l'hostaleria del 57,7%. Per part seva, l'índex de volum de negoci del sector serveis a Catalunya va caure un 18,7%, igual a la mitjana del conjunt d'Espanya.

D'altra banda, al març, la xifra de negocis de la indústria es va contreure un 16,4% anual en la sèrie corregida per a Espanya, amb un descens notable en energia del 48,4%. Només es va registrar un augment en el grup de béns de consum no durador del 2,7%. A Catalunya, l'índex general va baixar un 13,0% (mitjana del conjunt d'Espanya: -13,9%).

L'índex de producció industrial (corregit d'efectes estacionals i de calendari) va registrar un descens del 12,2% anual per al conjunt d'Espanya al març, que se suma als dos registres negatius, encara que molt menors, observats en els mesos de gener i febrer. A Catalunya, l'índex corregit d'efectes de calendari va baixar un 17,4% (mitjana del conjunt d'Espanya: -12,4%). Cal destacar que a Catalunya, l'índex de producció industrial registra taxes de variació negatives des de setembre de l'any passat (amb l'excepció del mes de febrer quan el creixement va ser del 0,1%).

En relació al comerç, les vendes minoristes (índex general a preus constants, sense estacions de serveis), es van reduir 30,6% anual a l'abril a Catalunya i un 28,9% a Espanya, després de caure un 15,5% i un 12,9% a l'abril, respectivament. Per part seva, les vendes en grans superfícies (índex general a preus constants) van disminuir un 33,1% a Catalunya i un 48,5% anual a Espanya. No obstant això, les vendes d'aliments van augmentar un 7,9% i un 6,1%, respectivament.

17

Finalment, l'indicador de confiança del consumidor del CIS (Espanya) va baixar sensiblement als mesos de març i abril, aconseguint els 49,9 punts. Al maig, l'indicador va registrar un lleuger repunt fins als 52,9 punts, degut exclusivament a l'augment de l'índex d'expectatives, ja que el de situació actual es va reduir.

Per a comprendre més totalment la dimensió de l'impacte de la COVID-19 en l'economia, també resulta d'utilitat analitzar les previsions a curt termini, per a complementar el panorama dibuixat pels indicadors disponibles més recents.

Per exemple, d'acord amb les previsions de la Comissió Europea, l'economia espanyola registrarà una contracció sense precedents enguany, a causa de les fortes mesures de confinament adoptades com a resposta a la COVID-19. S'espera, d'altra banda, un repunt l'any que ve, una vegada que les restriccions es vagin aixecant, encara que serà desigual per sectors i la recuperació del PIB no serà completa en l'horitzó de previsió.

En aquest sentit, les mesures econòmiques adoptades per a limitar la pèrdua d'ocupació i per a fer costat al sector empresarial esmorteiran part de l'impacte de la crisi. No obstant això, la taxa d'atur es preveu que augmenti significativament en 2020, i que només una part d'aquest increment es reverteixi en 2021.

Segons la Comissió l'economia espanyola es trobava en una fase de moderació abans de l'esclat de la crisi del covid-19. En 2019, el PIB va augmentar un 2,0% i es preveia un augment menor, de l'1,6% per a enguany.

El brot de la pandèmia a Espanya el mes de març, va portar al fet que es prenguessin mesures de confinament molt estrictes, les quals tindran un impacte sense precedents en l'activitat econòmica, fonamentalment al sector de serveis. Sota el supòsit que les mesures graduals de desconfinament comencin a aplicar-se a meitat de maig, s'espera que l'economia espanyola experimenti una contracció del PIB més profunda al segon trimestre de 2020. L'activitat al sector industrial podria reprendre's més ràpid que al sector serveis, dins del qual es veurien més afectades les activitats relacionades al comerç i el turisme (transport, alimentació i hostaleria). No obstant això, les disrupcions en les cadenes globals de valor, així com la menor demanda, també afectaran la normalització de la indústria.

En definitiva, la Comissió estima que el PIB al 2021 serà aproximadament un 3,0% menor que el del 2019. D'altra banda, s'estima que a més dels efectes sobre el nivell d'activitat, la contracció del consum privat sigui superior a la reducció de la renda disponible de les llars, amb el consegüent increment de la taxa d'estalvi, que passaria del 7,4% al 14,0% al 2020, i al 10,5% al 2021.

Previsions econòmiques per a Espanya

Taxa de variació anual	2019	2020	2021
PIB	2,0	-9,4	7,0
Consum privat	1,1	-10,7	8,9
Consum públic	2,3	5,8	-0,4
FBCF	1,8	-20,7	10,3
Exportacions	2,6	-19,8	11,9
Importacions	1,2	-21,1	12,4
Demanda domèstica	1,4	-9,2	6,7
Ocupació	2,3	-8,7	6,1
Taxa d'atur (%)	14,1	18,9	17,0
IPC harmonitzat	0,8	0,0	1,0
Dèficit públic (% del PIB)	-2,8	-10,1	-6,7
Deute públic (% del PIB)	95,5	115,6	113,7

Font: Comissió Europea.

D'altra banda, el Banc d'Espanya, en les seves últimes projeccions del mes de juny, contempla tres escenaris, en funció del nivell d'incertesa i riscos associats a cada cas, la velocitat en què se surti de la recessió i la pèrdua de producte que això pugui implicar. En el millor dels casos, s'estima una caiguda del PIB del 9,0%, i en el pitjor del 15,1%. De la mateixa forma, la recuperació podrà ser més ràpida o més lenta, tot depenent de com evolucioni la sortida de la recessió. En tot cas, el Banc d'Espanya sosté que "Espanya es troba entre els països de l'àrea de l'euro que presumiblement es veuran més afectats, com a resultat tant de les mesures de confinament més estrictes desplegades

fins al moment com també a conseqüència d'algunes característiques estructurals de la seva economia".

Banc d'Espanya: projeccions de juny de 2020 per a la economia espanyola

	Recuperació primerenca				Recuperació gradual			Escenari de risc		
	2019	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
PIB	2,0	-9,0	7,7	2,4	-11,6	9,1	2,1	-15,1	6,9	4,0
IPC	0,8	-0,1	1,3	1,6	-0,2	1,2	1,5	-0,3	0,9	1,2
IPC subjacent	1,1	0,9	1,1	1,3	0,8	1,0	1,1	0,6	0,5	0,7
Taxa d'atur (%)	14,1	18,1	18,4	17,1	19,6	18,8	17,4	23,6	24,7	22,2

Font: Banc d'Espanya.

Per a l'economia catalana, es disposa de les estimacions de la Generalitat de Catalunya, en les quals es projecta que el PIB de l'economia catalana podria disminuir, en 2020, entre un -7,6% i un -8,8%. És a dir, que la caiguda del PIB seria d'aproximadament d'entre 19.000 i 23.000 milions d'euros.

Aquestes previsions consideren tres escenaris: l'escenari de referència abans de l'esclat de la pandèmia (E0), i dos escenaris que incorporen la deterioració de l'activitat econòmica derivat de la crisi sanitària. En un escenari (E1) s'assumeix una resposta de política econòmica contundent que es reflecteix en una acceleració de la despesa en consum de les administracions públiques. I en l'altre escenari més pessimista (E2), s'assumeix una resposta menys contundent de les autoritats fiscals, la qual es tradueix en efectes més permanents de la crisi sobre l'ocupació i el teixit empresarial.

Previsions PIB Catalunya

Escenaris	2019	2020		
		E0	E1	E2
PIB (variació %)	1,9	1,5	-7,6	-8,8
PIB (M d'euros)	250.597	258.672	231.509	228.105
Consum llars	0,9	1,4	-7,0	-7,3
Consum AAPP	2,4	2,5	7,3	4,1
FBC	3,0	2,0	-19,2	-20,3
Exportacions	3,8	2,6	-15,5	-17,1
Importacions	1,4	1,7	-17,9	-19,6
Ocupació (variació %)	2,4	1,6	-6,6	-7,6
Taxa atur (%)	11,0	10,7	17,1	18,0

Font: Generalitat de Catalunya.

MERCAT DE TREBALL

Les pròpies estimacions del Govern sobre creixement de l'ocupació indicaven, a l'inici de l'any, un menor dinamisme del mercat de treball, amb taxes d'augment de l'ocupació gairebé un punt per sota de les registrades en 2019 (entorn de l'1,4% per als pròxims quatre anys). En aquest nou escenari, les perspectives per al mercat de treball són negatives, en tant que aquesta crisi suposarà una pèrdua d'ocupació molt important, afectant en forma desigual a diferents grups de persones, com els més joves per exemple.

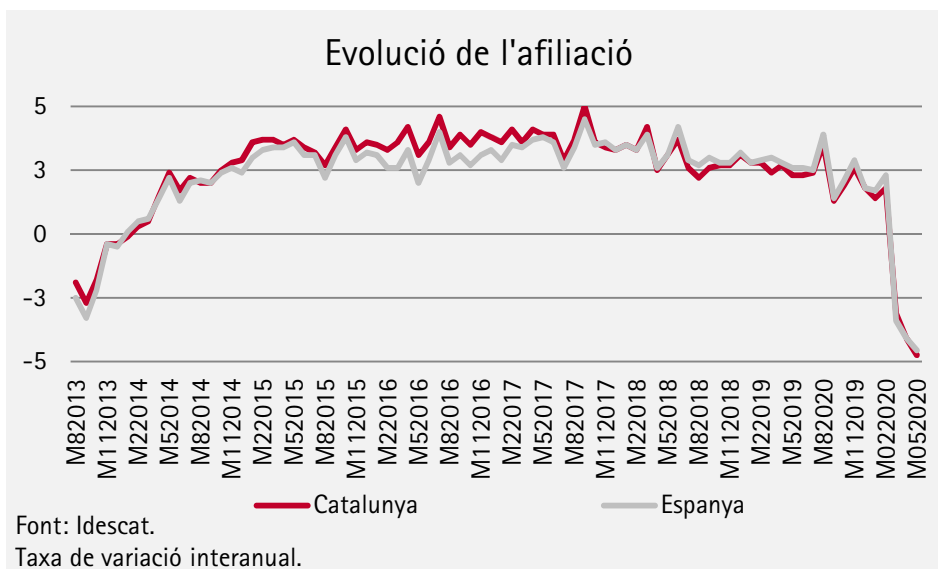
Segons dades de la EPA del primer trimestre d'enguany, a Espanya l'ocupació va baixar en 285.600 persones respecte al trimestre anterior (sense incloure ERTOS), principalment en els serveis (275.900 menys), i en menor mesura en l'agricultura (-9.100) i en la construcció (-6.200). En la indústria, l'ocupació va augmentar en 5.600 persones. D'altra banda, el nombre d'aturats va pujar aquest trimestre en 121.000 persones (un 3,8%) i es va situar en 3.313.000, deixant la taxa d'atur en el 14,4%.

És de destacar que la quantitat d'actius va descendir aquest trimestre en 164.600 persones, en tant que el nombre d'inactius va créixer en 257.500. És probable que molts treballadors que hagin perdut la seva ocupació s'hagin classificat com a inactius pel fet que no han pogut complir amb les condicions de cerca de treball que la definició d'atur de la EPA determina perquè siguin considerats aturats. El primer trimestre de cada any sol venir acompanyat d'un increment del nombre d'inactius degut principalment al pas a la situació de jubilació des de la d'ocupació. En aquest primer trimestre, l'increment de nombre d'inactius tampoc té precedents en la EPA.

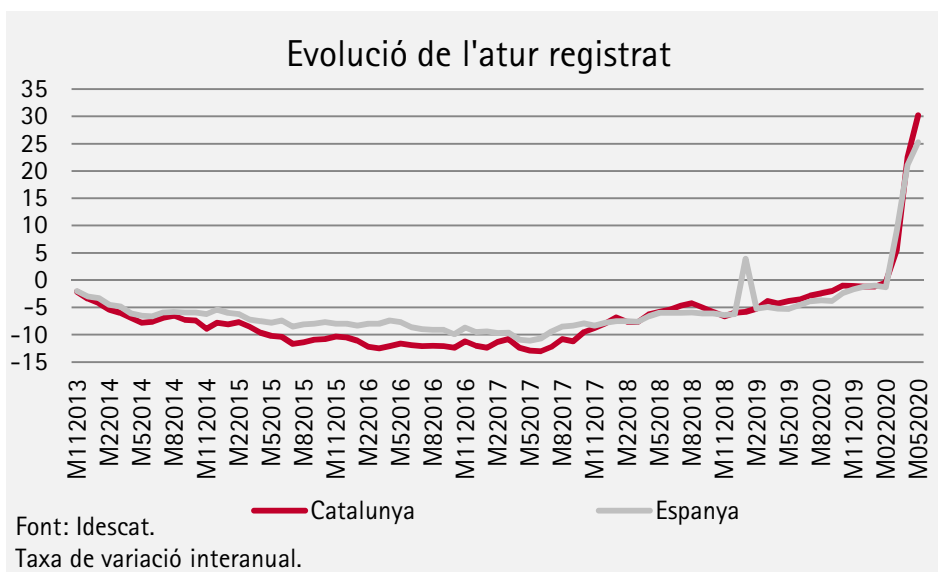
La suspensió o la reducció de jornada dels treballadors afectats per un ERTD, juntament amb la influència d'altres tipus d'absències al treball, es reflecteix en les hores efectives de treball realitzades, que van disminuir un 4,25% respecte al quart trimestre de 2019.

A Catalunya, l'ocupació es va contreure en 27.000 persones en el primer trimestre de l'any, l'atur va créixer en 5.800 persones (1,4%) i la població activa es va reduir en 21.100 persones. La taxa d'atur va créixer fins al 10,7%. Sectorialment, la construcció és l'únic sector que va guanyar ocupació en el trimestre (500 més; +0,2%). L'agricultura és el que cau amb més intensitat (-5%), seguida per la indústria (-1%) i els serveis (-0,7%).

D'altra banda, l'afiliació total a Catalunya es redueix un 4,8% interanual al maig, la qual cosa implica una nova contracció després de les de març i abril. A Espanya, la caiguda va ser del 4,6%. La xifra d'afiliació actual ascendeix a 3.171.595 i 18.556.129 persones a Catalunya i Espanya, respectivament.

Al seu torn, l'atur registrat va augmentar el mes de maig un 30,2% interanual a Catalunya (112.058 persones), i un 25,3% a Espanya (778.285 persones). D'aquesta manera, el nombre d'aturats registrats a Catalunya aconsegueix 483.149 persones i a Espanya 3.857.776.

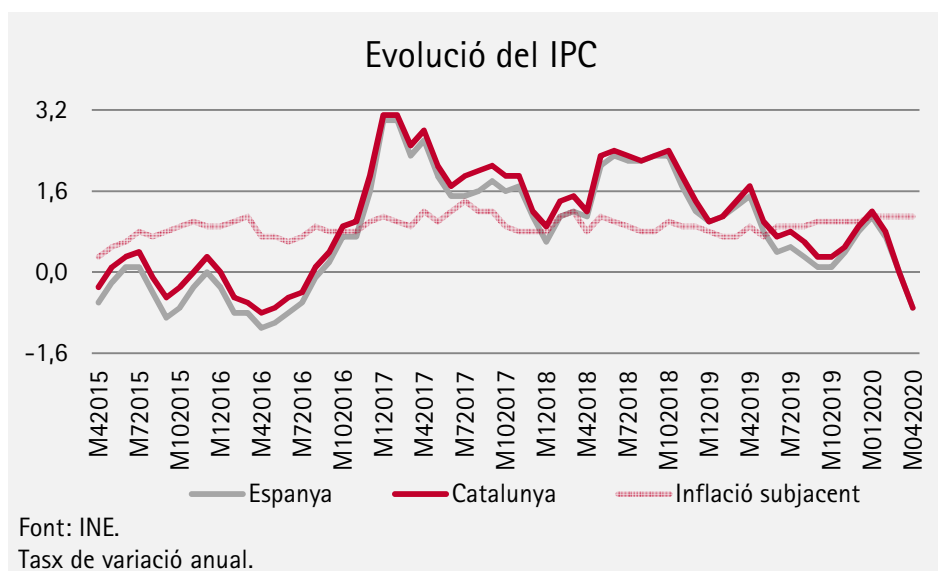
PREUS I FINANÇAMENT

La inflació a Espanya i Catalunya es va mantenir en nivells molt reduïts en la segona meitat del 2019, amb un repunt cap als mesos de desembre i gener, a causa del major increment dels preus de la part més volàtil de la cistella de consum, com l'energia i els aliments no elaborats, ja que la inflació subjacent s'ha mantingut constant entorn del 1,0% al llarg de tot l'any passat. D'aquesta manera, no s'esperaven, pel costat dels preus, pressions significatives en el mitjà termini. El factor que més incidiria en l'evolució de la inflació seria, segurament, el preu del petroli.

D'aquesta manera, el mes d'abril, la inflació anual es va situar en el -0,7% per al conjunt d'Espanya (set dècimes inferior a la registrada el mes anterior i la més baixa des de juny de 2016). A Catalunya, la taxa anual de variació dels preus també va ser de -0,7%.

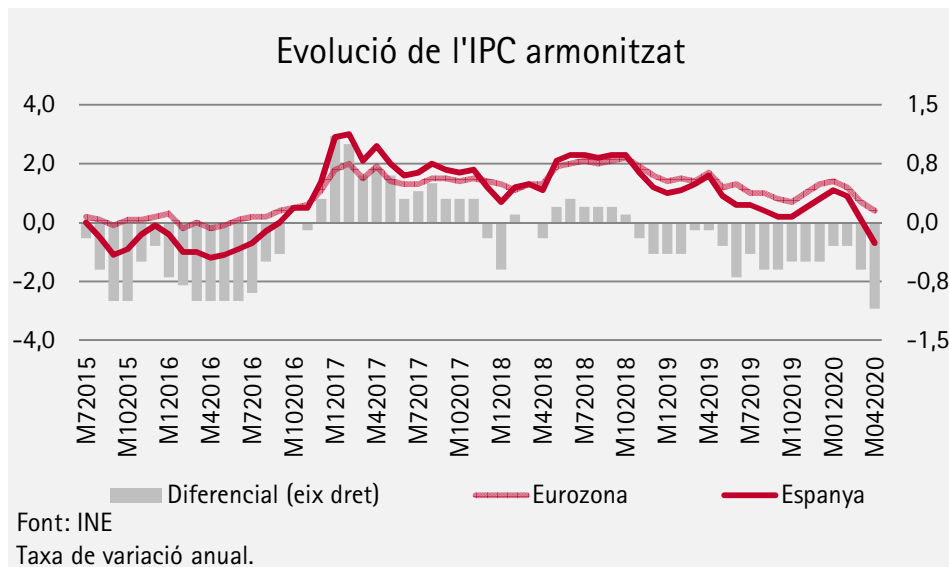
Cal assenyalar, que l'INE ha calculat dues agregacions especials, béns COVID-19 i serveis COVID-19, que mostren l'evolució dels béns i serveis que les llars van adquirir amb major freqüència durant el mes d'abril. Els béns COVID-19 inclouen productes d'alimentació, begudes, tabac, neteja i articles no duradors per a la llar, productes farmacèutics, menjar per a animals i articles per a la cura personal. Per part seva, serveis COVID-19 conté serveis de lloguer d'habitatge i garatge, la distribució d'aigua, clavegueram, recollida d'escombraries, despeses comunitàries, electricitat, gas, gasoil per a calefacció, serveis de telefonia, música i televisió en *streaming*, assegurances, comissions bancàries i serveis funeraris. Entre aquests béns i serveis destaca el comportament dels preus dels aliments, la taxa anual dels quals passa del 2,5% al març al 4,0% a l'abril. D'ells, els aliments frescos aconsegueixen una taxa del 6,9%, tres punts per sobre de la del mes anterior, i els aliments envasats augmenten la seva taxa anual sis dècimes, fins al 2,2%.

22

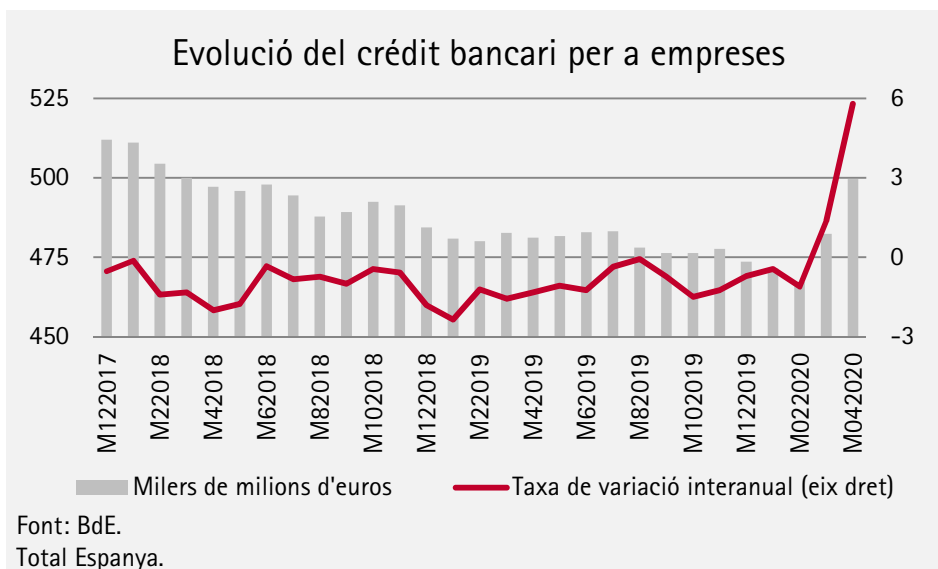
D'altra banda, la inflació subjacent –índex general sense aliments no elaborats ni productes energètics– va mantenir el seu ritme de creixement en el 1,1%.

Així mateix l'indicador d'inflació harmonitzat (IPCA) –que permet realitzar una comparació amb l'evolució dels preus en l'Eurozona– es va situar al $-0,7\%$, 1,1 punts per sota de la inflació de la Unió Monetària ($+0,4\%$).

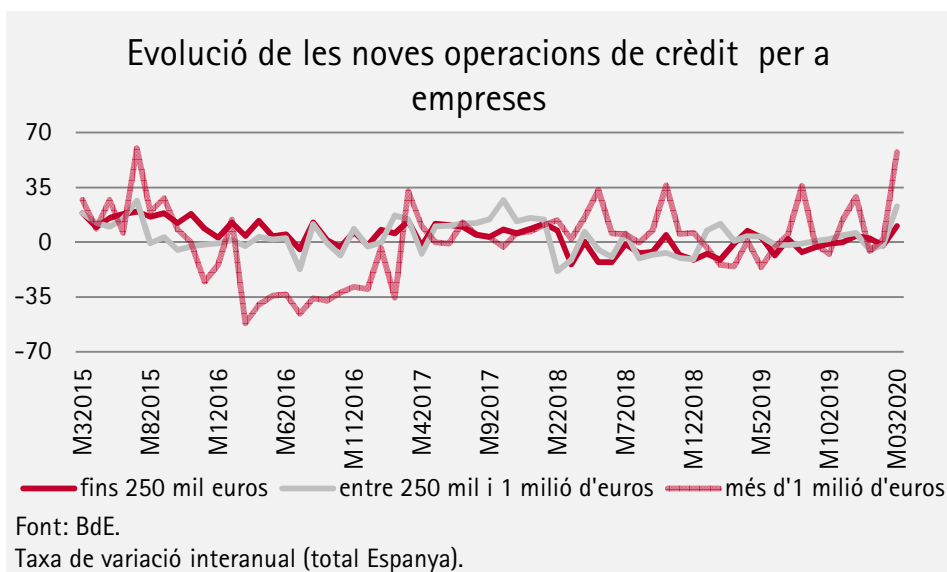

En el que a finançament del sector privat de l'economia espanyola es refereix, la destinada a llars i ISFLSH va disminuir un $0,2\%$ al març i un $0,6\%$ a l'abril. El crèdit a l'habitatge es va contreure un $1,5\%$ a l'abril, mentre que el d'altres destins va augmentar un $1,9\%$, molt per sota dels nivells de creixement anteriors. D'altra banda, en el cas de les societats no financeres, els préstecs, després d'anys registrant caigudes, van augmentar un $1,4\%$ al març i un $5,8\%$ el mes d'abril. Aquests canvis en els tipus, reflecteixen tendències concordes amb la situació de recessió, amb una menor despesa de les famílies, major estalvi i la necessitat de recursos per part de moltes empreses.

Quant al cost del crèdit, el tipus d'interès aplicat a empreses per a operacions noves menors a 250.000 euros va ser del $2,44\%$ al març i per a les operacions superiors a 1 milió d'euros el tipus va ser de l' $1,29\%$. Per a les llars i ISFLSH, els tipus d'interès dels préstecs van ser del $2,01\%$ per a l'adquisició d'habitatge i del $7,93\%$ per al consum, mentre que per a altres fins la taxa va ser del $3,36\%$.

Així mateix les noves operacions de crèdit van créixer amb força en tots els trams, però amb més intensitat per als crèdits de més d'1 milió d'euros.

SECTOR PÚBLIC

D'acord amb els objectius d'estabilitat pressupostària establerts pel Govern, s'esperava una senda de dèficit públic per als pròxims quatre anys, sense aconseguir l'estabilitat pressupostària en tot l'horitzó de previsió. Així, s'estimava una nova senda que seria del 1,8% del PIB per a enguany, del 1,5% per a 2021, del 1,2% per a 2022 i del 0,9% del PIB per a 2023.

En el context actual, la Comissió Europea estima un fort impacte de la crisi en les finances públiques, per la caiguda de la recaptació (impostos) i l'augment de la despesa (ocupació i sanitat). D'aquesta manera, el dèficit públic d'Espanya aconseguirà el 10% del PIB enguany, i el 7,0% en 2021. L'increment del dèficit juntament amb la forta contracció del PIB, faran que el nivell de deute públic pugi des del 95% en 2019, al 116% en 2020 (amb una lleu reducció fins al 114% en 2021).

D'altra banda la AIReF, en el seu Informe sobre l'Actualització del Programa d'Estabilitat estableix dos escenaris macroeconòmics i fiscals davant les circumstàncies actuals.

En l'escenari menys advers en el qual els resultats epidemiològics permetrien començar a relaxar les restriccions a mitjan maig, el dèficit de les AAPP se situaria en el 10,9% del PIB en 2020. En un escenari més advers en el qual les mesures de confinament i restricció de les activitats econòmiques es prolonguen un mes més, el dèficit de 2020 se situaria en el 13,8% del PIB.

A més, la AIReF inclou projeccions de dèficit per a 2021 que situarien el saldo de les AAPP en el -7,5% del PIB en el primer escenari i en el -9,4% del PIB en el segon.

D'aquesta manera, en l'escenari menys advers, el PIB cauria un 8,9% en 2020, per a créixer un 4,6% en 2021; mentre que en l'escenari més advers la caiguda de 2020 arribaria al 11,7% per a recuperar-se i créixer un 5,8% en 2021.

En tots dos escenaris, la AIReF considera que l'economia espanyola presenta algunes característiques estructurals que faran que la recuperació sigui lenta i gradual, de manera que es trigarà diversos trimestres a recuperar el nivell de PIB anterior.

Finalment, en matèria de sostenibilitat, la AIReF projecta un augment en la ràtio de deute sobre PIB d'entre 20 i 27 punts l'any 2020, i d'altres 2 punts addicionals en 2021, situant la ràtio de deute sobre PIB en un rang entre el 115 i el 122% en 2020 i entre el 117 i el 124% en 2021.

El Banc d'Espanya, per part seva, estima el cost pressupostari de l'episodi recessiu causat pel Covid-19, com a conseqüència tant de les mesures adoptades com, sobretot, de l'actuació dels estabilitzadors automàtics. Segons els diferents escenaris considerats, el dèficit públic de 2020 podria situar-se en una forqueta compresa, aproximadament, entre el -7% i el -11% del PIB. El deute públic se situaria enguany en nivells compresos entre el 110% i més del 120% del PIB aproximadament.

Segons les dades publicades per la IGAE, amb dades acumulades fins al mes de març, el dèficit consolidat (sense CCLL) va ascendir al 0,78% del PIB, la qual cosa implica un augment significatiu

del 134,9% respecte a igual període de 2019. D'aquesta manera, el conjunt de les AAPP va registrar una necessitat de finançament acumulat fins al mes de març de 8.674 milions d'euros, és a dir, 4.981 milions d'euros més, dels quals 1.770 milions correspondrien a la despesa consolidada derivada de la COVID-19, fins avui (985 milions de l'Estat i 870 milions de despesa en sanitat de les CCAA, aproximadament).

Per part seva, els interessos reportats s'han reduït un 7,0% respecte a l'any 2019 i ascendeixen a 5.784 milions d'euros, la qual cosa implica un dèficit primari de 2.890 milions, enfront del superàvit primari del mateix període de 2019 de 2.526 milions d'euros. L'increment del dèficit fiscal es deu al fet que l'augment en els ingressos (1,5%) no ha compensat l'expansió de la despesa (6,0%).

Tenint en compte el sector de l'Administració, al mes de març de 2020, la deterioració del dèficit consolidat obeeix, principalment, al dèficit registrat pels Fons de la Seguretat Social (Sistema de Seguretat Social), que en el mateix període de l'any anterior van presentar superàvit.

Capacitat (+) o necessitat (-) de finançament					
	Milions d'euros			% del PIB	
	2019	2020	%	2019	2020
Acumulat a finals de març					
Administració Central	-6.375	-6.505	2,0	-0,51	-0,58
Estat	-6.402	-6.288	-1,8	-0,51	-0,56
Organismes de l'Administració Central	27	-217	-	0,00	-0,02
Administració Regional	-1.578	-1.703	7,9	-0,13	-0,15
Fons de la Seguretat Social	4.260	-466	-	0,34	-0,04
Sistema de Seguretat Social	3.344	-657	-	0,27	-0,06
SPEE	861	175	-79,7	0,07	0,02
FOGASA	55	16	-70,9	0,00	0,00
Consolidat	-3.693	-8.674	134,9	-0,30	-0,78
Ajuda financera	172	-38	-	0,01	0
Consolidat sense ajuda financera	-3.865	-8.636	123,4	-0,31	-0,77
PIB utilitzat	1.245.331	1.119.003			

Font: MH.

Per part seva, Catalunya va registrar una necessitat de finançament 395 milions d'euros, enfront del dèficit de 412 milions d'igual període de l'any anterior, la qual cosa implica una reducció del 4,1%. El dèficit de Catalunya s'explica perquè els recursos (7,9%) van créixer a un ritme menor que les despeses (8,6%).

Operacions no financeres de Catalunya

Acumulat a finals de novembre	Milions d'euros			% del PIB	
	2019	2020	%	2019	2020
Recursos no financers	6.925	7.518	8,6	12,37	-
Impostos	3.082	3.468	12,5	5,33	-
Impostos sobre la producció i les importacions	651	601	-7,7	1,08	-
Impostos corrents sobre la renda, patrimoni, etc.	2.305	2.723	18,1	4,07	-
Impostos sobre el capital	126	144	14,3	0,18	-
Cotitzacions socials	3	3	0,0	0,01	-
Transferències entre AAPP	2.977	3.254	9,3	5,56	-
Resta de recursos	863	793	-8,1	1,47	-
Usos no financers	7.337	7.913	7,9	12,29	-
Consums intermedis	1.312	1.411	7,5	2,07	-
Remuneració d'assalariats	2.870	2.995	4,4	4,68	-
Interessos	274	247	-9,9	0,47	-
Subvencionis	112	170	51,8	0,14	-
Prest socials diferents de les transf en espècie	141	182	29,1	0,24	-
Transferències socials en espècie	1.407	1.573	11,8	2,31	-
Formació bruta de capital fix	422	462	9,5	0,74	-
Transferències entre AAPP	661	657	-0,6	1,31	-
Resta d'usos	138	216	56,5	0,34	-
Capacitat (+) o Necessitat (-) de finançament	-412	-395	-4,1	0,08	-
PIB utilitzat	236.888	-			

Font: MH. A causa de la desigual incidència en les diferents activitats econòmiques que està tenint la crisi generada per la COVID-19, no s'ha considerat adequat aplicar l'estructura regional del PIB de 2018 al PIB de 2020.

SECTOR EXTERIOR

Al març de 2020, el saldo de turisme va passar a ser de 800 milions d'euros enfront dels 3.000 milions del mateix mes de l'any anterior, és a dir, una caiguda interanual del 63% que ha portat al fet que es registri una necessitat de finançament en un mes de març per primera vegada des de 2012. En termes acumulats fins a març, la necessitat de finançament es va situar en 800 milions per sota dels 1.200 milions d'igual període del 2019.

D'altra banda, el saldo net del compte financer, excloent el Banc d'Espanya va ser de 3.900 milions d'euros. La major aportació a aquest saldo va ser la d'una altra inversió, amb una contribució de 24.000 milions, encara que es va veure, en part, contrarestat pel de la inversió de cartera, que va registrar una aportació negativa de 15.100 milions a causa d'un augment de les inversions a Espanya per part de no residents, molt superior al de les inversions en l'exterior dels residents.

Balança de pagaments						
Gener-març	2019			2020		
	Ingressos	Pagaments	Saldos	Ingressos	Pagaments	Saldos
Milers de milions d'euros						
Compte corrent:	118,1	120,1	-2,0	112,2	113,6	-1,4
Balança comercial i de serveis	100,2	98,4	1,8	95,4	93,3	2,1
Turisme i viatges	11,7	4,5	7,2	9,0	4,2	4,8
Rendes	17,9	21,7	-3,8	16,7	20,3	-3,5
Compte de capital:	1,0	0,2	0,8	0,8	0,2	0,7
Comptes corrent i de capital:	119,1	120,3	-1,2	113,0	113,8	-0,8
Compte financer:	-	-	0,6	-	-	-9,3
Exclòs Banc d'Espanya	-	-	-1,1	-	-	3,9
Inversions directes	9,7	12,8	-3,1	10,4	8,4	1,9
Errors i omissions:	-	-	1,9	-	-	-8,5

Font: Banc d'Espanya.

Les exportacions de béns, al març, van ascendir a 21.769,2 milions d'euros en el conjunt d'Espanya, la qual cosa representa un descens del 14,5% respecte a març de l'any anterior i del 9,3% respecte a febrer d'enguany. Les vendes a l'exterior del primer trimestre, que van totalitzar 68.903,9 milions d'euros, es van reduir un 3,0% interanual.

D'altra banda, les importacions van caure un 14,4% respecte a març de 2019 (23.805,5 milions d'euros) i un 8,8% respecte al mes anterior. En termes acumulats de gener a març, les importacions van aconseguir els 76.564,8 milions d'euros, la qual cosa representa una contracció del 4,9% interanual.

El saldo comercial deficitari va ser de 7.660,9 milions d'euros en el primer trimestre de l'any, un 19,0% menor que el de 2019. El dèficit energètic va baixar un 14,2%, mentre que el saldo no energètic, va presentar un balanç negatiu de 1.763,4 milions d'euros, inferior al de l'any anterior.

En aquest context, les vendes a l'exterior catalanes van disminuir un 13,2% al març (5.570,4 milions d'euros, un 25,6% del total d'Espanya). En el conjunt del període gener-març, les exportacions van baixar un 3,1% (17.415,8 milions d'euros, un 25,3% del total d'Espanya).

Per part seva, les importacions es van reduir un 21,8% al març, aconseguint els 6.434,4 milions d'euros. Al primer trimestre, les importacions van caure un 9,8% (21.281,6 milions d'euros). Com a conseqüència, la balança comercial va registrar un dèficit de 3.865,8 milions d'euros, un 31,3% menor que en igual període de 2019.

Comparativa internacional				
2020	Març		Primer trimestre	
	Exportacions	Importacions	Exportacions	Importacions
Catalunya	-13,2	-21,8	-3,1	-9,8
Espanya	-14,5	-14,4	-3,0	-4,9
Alemanya	-7,9	-4,5	-3,3	-2,9
França	-16,7	-19,1	-8,6	-7,7
Itàlia	-13,5	-18,1	-1,9	-5,9
Zona euro	-9,0	-10,9	3,2	-4,4
Regne Unit	-15,4	-14,3	-8,5	-12,0
UE-28	-8,8	-10,1	-2,8	-4,0
EUA	-9,3	-6,5	-3,1	-4,9
Xina	-6,6	-0,9	-13,3	-2,9
Japó	-11,7	-5,0	-5,5	-7,2

Font: MITC.

Previsions de comerç mundial de mercaderies						
	Històric		Escenari optimista		Escenari pessimista	
	2018	2019	2020	2021	2020	2021
Volum mundial de comerç de mercaderies	2,9	-0,1	-12,9	21,3	-31,9	24,0
Exportacions						
Amèrica del Nord	3,8	1,0	-17,1	23,7	-40,9	19,3
Amèrica del Sud i Central	0,1	-2,2	-12,9	18,6	-31,3	14,3
Europa	2,0	0,1	-12,2	20,5	-32,8	22,7
Àsia	3,7	0,9	-13,5	24,9	-36,2	36,1
Altres regions	0,7	-2,9	-8,0	8,6	-8,0	9,3
Importacions						
Amèrica del Nord	5,2	-0,4	-14,5	27,3	-33,8	29,5
Amèrica del Sud i Central	5,3	-2,1	-22,2	23,2	-43,8	19,5
Europa	1,5	0,5	-10,3	19,9	-28,9	24,5
Àsia	4,9	-0,6	-11,8	23,1	-31,5	25,1
Altres regions	0,3	1,5	-10,0	13,6	-22,6	18,0

Font: OMC.

L'OMC estima que el comerç mundial de mercaderies es desplomarà entre un 13% i un 32% en 2020 a causa de la pandèmia del COVID-19. Pràcticament totes les regions sofriran pèrdues en els volums de comerç de dos dígits enguany, sent Amèrica del Nord i Àsia les regions més castigades. Els sectors més castigats seran aquells en els quals les cadenes de valor seran més complexes, com a productes

d'automoció o electrònica. Els serveis es veuran directament més afectats per les restriccions de transport i viatge. Les previsions per a 2021 són molt incertes, també en matèria comercial, ja que dependrà de la durada de la pandèmia i de l'efectivitat amb què sigui abordada.

